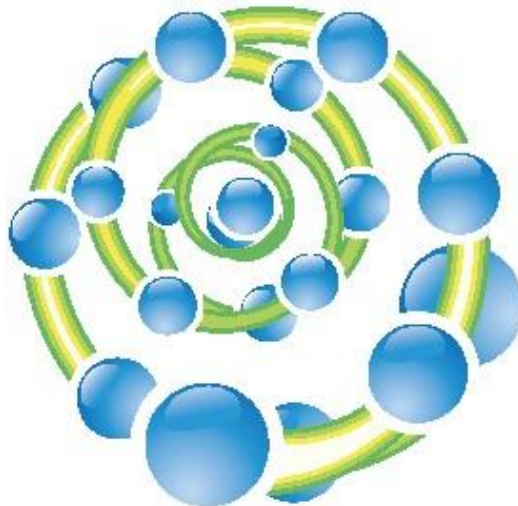

Pameistrystė ir mokymasis realioje darbo vietoje Lietuvoje

Šis straipsnis apie pameistrystę ir mokymąsi realioje darbo vietoje Lietuvoje priklauso Cedefop ReferNet tinklo rengiamų straipsnių serijai. Straipsniai papildo bendrą informaciją apie profesinio mokymo sistemas, kuri prieinama internete adresu <http://www.cedefop.europa.eu/EN/Information-services/vet-in-europe-country-reports.aspx>.

ReferNet – Europos tinklas, jungiantis nacionalinius tinklus, teikiančius informaciją apie nacionalines profesinio mokymo sistemas Cedefop ir skleidžiančius informaciją apie Europos profesinį mokymą ir Cedefop veiklas suinteresuotiesiems asmenims Europos Sąjungos šalyse, Norvegijoje ir Islandijoje.

Straipsnyje išreikštos nuomonės nebūtinai atspindi Cedefop nuomonę.

Straipsnis parengtas pagal Cedefop pasiūlytą struktūrą visiems ReferNet partneriams.

Straipsnis parengtas remiant Europos Sąjungai ir Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centrui.

Autoriai: Lukas Geležauskas, Simas Simanauskas, Lina Vaitkutė

© Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras, 2014

Turinys

A. Lietuvoje įgyvendinamos pameistrystės arba jai artimų mokymo formų programos ir mokymasis realioje darbo vietoje: apibrėžimai, statistika ir pagrindinė informacija	4
B. Būdingi Lietuvoje vykdomų programų bruožai, atsižvelgiant į ES lygiu nustatytus iššūkius	5
1. Parama įmonėms (ypač smulkioms ir vidutinėms)	5
2. Patrauklumas ir profesinis orientavimas	7
3. Valdymas	8
4. Mokymosi darbo vietoje ir pameistrystės kokybės užtikrinimas.....	11
C. Pagrindiniai analizuojamų programų stiprybės ir trūkumai	12
D. Išvados.....	13
1 priedas.....	14
Informacijos šaltiniai	14
2 priedas.....	16
1 lentelė. Pameistrystės bei pameistrystei artimų mokymo formų ir mokymosi darbo vietoje programų apibendrinimas.....	16

A. Lietuvoje įgyvendinamos pameistrystės arba jai artimų mokymo formų programos ir mokymasis realioje darbo vietoje: apibrėžimai, statistika ir pagrindinė informacija

Kalbant apie pameistrystę Lietuvoje, pirmiausia reikėtų atkreipti dėmesį, kad teisės aktuose sąvoka „pameistrystė“ apibrėžta netiksliai. Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatyme, įsigaliojusiam 2008 m. sausio 1 d., pameistrystė apibrėžta kaip profesinio mokymo organizavimo forma, kai mokymas vykdomas darbo vietoje: įmonėje, įstaigoje, organizacijoje, ūkininko ūkyje, pas laisvąjį mokytoją ir kt. Įstatyme pameistrystė paminėta du kartus, nurodant, kad taikant pameistrystės formą profesinio mokymo teikėjas (profesinio mokymo įstaiga, laisvasis mokytojas, įmonė, organizacija ir kt.) sudaro darbo ir profesinio mokymo sutartį su besimokančiu asmeniu. Asmens praktinis mokymas organizuojamas jo darbo vietoje, o teorinis mokymas gali būti vykdomas profesinio mokymo įstaigoje. Toks apibrėžimas yra pakankamai painus ir neišsamus, jis palieka per daug erdvės individualioms interpretacijoms, todėl profesinio mokymo įstaigos ėmėsi pačios kurti pameistrystės įgyvendinimo schemas, o įmonės į tokią mokymo formą įsitraukia nenoromis.

Svarbu paminėti, kad Europos profesinio mokymo plėtros centro (*Cedefop*) šio straipsnio gairėse siūlomas pameistrystės schemų skirstymas į tris grupes: 1) Lietuvoje pripažįstamos pameistrystės schemas; 2) pameistrystei artima, tačiau Lietuvoje pameistryste oficialiai nepripažįstama, mokymo forma; 3) programos, kurių dalis yra mokymasis darbo vietoje (toliau – mokymosi darbo vietoje programos), nėra tinkamas, nes minimalios sąlygos, reikalingos, kad mokymo formą būtų galima laikyti pameistryste (pagal Profesinio mokymo įstatyme pateiktą pameistrystės apibrėžimą), šalyje yra lengvai įvykdomos. Į visas pirminio profesinio mokymo programas įtrauktas privalomas mokymasis darbo vietoje (vadinamoji praktika), trunkantis nuo 2 iki 3,5 mėnesio. Remiantis profesinio mokymo organizavimo analize bei profesinio mokymo įstaigų ir įmonių apklausomis, kai kuriose profesinio mokymo įstaigose vykdomos programos, kurios, mūsų nuomone, yra panašios į pameistrystę pagal *Cedefop* suformuluotą apibrėžimą¹. Šių programų aprašymas pateiktas 1 priede.

Tačiau programos, kurios galėtų būti tokiomis pripažintos pagal išsamesnę apibrėžtį ir įprastą kitų šalių praktiką, Lietuvoje nuolat nevykdomos. Pirmiausia, pameistrystės forma įgyvendinamos programos (toliau – pameistrystės programos) užtikrina sistemingą, ilgalaikį ir daugiausia įmonėje vykstantį mokymą, derinant praktinį mokymą darbo vietoje (daugiau negu 50 proc.) ir teorinį mokymą profesinio mokymo įstaigose. Antra, pameistriai paprastai įgyja darbuotojo arba pameistrinio, sudariusio sutartį ir (arba) įdarbinto tam tikroje įmonėje, statusą.

¹ Pameistrystė pasižymi tokiais požymiais: 1) baigus mokymo programą suteikiama oficialiai pripažinta kvalifikacija ir įgyjama išsamių žinių, įgūdžių bei kompetencijų, leidžiančių dirbti konkretų darbą, pripažįstamą darbdavių; 2) suderinamas mokymasis ir darbas, mokymas organizuojamas konkrečioje darbo vietoje ir konkrečioje mokymo įstaigoje; 3) visi pameistrystės aspektai aiškiai nustatomi pameistrystės sutartyje, kuri yra teisinis dokumentas 4) mokymo programa parengiama ir jos dėstymo modeliai sudaromi bendradarbiaujant su socialiniais partneriais.

B. Būdingi Lietuvoje vykdomų programų bruožai, atsižvelgiant į ES lygiu nustatytus iššūkius

1. Parama įmonėms (ypač smulkioms ir vidutinėms)

Analizuojant Lietuvoje įgyvendinamas pameistrystės ir mokymosi darbo vietoje programas, būtina atsižvelgti į istorines, ekonomines ir darbo rinkos aplinkybes, kurios turi nemažai įtakos programų rengimui ir vykdymui. Įgyvendinant Europos Sąjungos mokymosi visą gyvenimą programos naujovių perkėlimo projektą „Pameistrystės plėtojimas Lietuvos profesinio rengimo sistemoje, remiantis Vokietijos, Prancūzijos, Jungtinės Karalystės ir Nyderlandų patirtimi (DEVAPPRENT)“, buvo nuodugniai išanalizuotos pameistrystės plėtros profesinio rengimo sistemoje prielaidos². Analizė atskleidė tokias kliūtis pameistrystės vystymui: tvirtų pameistrystės tradicijų stoka ir sudėtinga darbo rinkos situacija (ekonomiškai stiprių įmonių skaičius, mažų ir vidutinių įmonių vyravimas ekonomikoje, ekonomikos nuosmukis ir užimtumo mažėjimas), ekonominės situacijos svyravimai ir jų poveikis investicijoms į profesinį mokymą. Buvo prieita prie bendros išvados, kad darbdaviams ir kitoms suinteresuotosioms šalims trūksta supratimo apie ilgalaikę pameistrystės naudą (Tūtlys, 2011).

Informuotumo apie pameistrystės ir mokymosi darbo vietoje programų naudą gerinimas

Įmonėms trūksta informacijos apie pameistrystės privalumus, todėl daugelis jų mano, kad išlaidos pameistrystei gerokai viršytų pameistrystės teikiamą naudą. Vyrauja nuomonė, kad įmonei finansiškai naudingiau įdarbinti darbuotoją ir parengti jį pagal savo mokymo programą, suteikiant konkrečių įgūdžių ir žinių, reikalingų dirbant būtent šioje įmonėje. Be to, darbdaviai nuogaustauja, kad jų parengti pameistriai pasirinks dirbti kitoje to paties sektoriaus įmonėje ir kad dėl dalyvavimo formalioje pameistrystės sistemoje padaugės popierizmo.

Finansinės ir nefinansinės paramos teikimas

Šiuo metu nėra mechanizmo, kaip finansiškai paremti įmones, priimančias pameistrius arba mokinius mokyti darbo vietoje. Tai viena svarbiausių kliūčių, trukdančių didesnei pameistrystės programų plėtrai profesinio mokymo sistemoje. Viena vertus, priimdama pameistrį įmonė patirs nemažų išlaidų, ypač jeigu įmonė nedidelė ir joje dirba tik keletas darbuotojų. Antra vertus, Vyriausybė dar nesukūrė mechanizmo, kuris bent jau iš dalies atlygintų pameistrinio mokymo išlaidas. Vadinasi, įmonės turi ne tik mokėti pameistriui atlyginimą, bet ir atitraukti nuo darbo patyrusį specialistą bei padengti mokymo priemonių išlaidas. Čia vertėtų pažymėti, kad daugelis Lietuvos bendrovių dar nepasiekė tokios verslo brandos, kaip dauguma Vakarų šalių, pasižyminčių stipria ekonomika, įmonių, ir mūsų šalyje itin paplitęs nuogaustavimas, kad skyrus daug lėšų pameistriui mokyti, šis gali išeiti dirbti į konkurentų įmonę. Taigi, būtų naivu tikėtis, kad įmonės noriai dalyvaus pameistrystės programose, negaudamos jokios finansinės paramos bent jau šių programų įgyvendinimo pradžioje, kai nauda dar nėra akivaizdi.

² Projekto rezultatus, taip pat pameistrystės plėtros prielaidų analizę ir pasiūlytas pameistrystės plėtojimo gaires bei scenarijus, galima rasti projektų ir produktų portale ADAM („Leonardo da Vinci“), prieiga internete <http://www.adam-europe.eu/adam/project/view.htm?prj=7158#.U4Lx5meKCUk/>.

Bendrų praktinio mokymo centrų, kuriais galėtų naudotis mažų ir vidutinių įmonių grupės, steigimas

Viena iš naujausių politikos iniciatyvų, susijusių su praktinio mokymo kokybės gerinimu, yra sektorinių praktinio mokymo centrų steigimas, finansuojant Europos Sąjungai. Centrai turėtų bendradarbiauti su verslo įmonėmis ir, vykdydami praktinį mokymą, padėti šalies profesinių ir aukštųjų mokyklų studentams suvokti ir išbandyti realias darbo sąlygas. Jau įsteigti medienos, transporto, mechatronikos, grožio paslaugų ir žemės ūkio sektorių centrai. Planuojama, kad iki 2014 m. pabaigos, pasinaudojus Europos socialinio fondo (ESF) suteikta beveik 120 mln. eurų parama, bus įsteigti 42 profesinio mokymo įstaigoms priklausantys sektoriniai praktinio mokymo centrai. Tikimasi, kad jie sumažins atotrūkį tarp dažnai jau pasenusios mokymo įstaigų turimos įrangos ir dabartinės įmonių naudojamos įrangos. Pažymėtina, kad mokymo centrai bus prieinami visiems: profesinių mokyklų ir universitetų studentams, dėstytojams ir privačiam sektoriui, tačiau dar nesutarta dėl konkrečių detalių.

Kol kas neaišku, ar mažos ir vidutinės įmonės galės bendradarbiauti su sektoriniais praktinio mokymo centrais, tačiau patartina tokius centrus įtraukti į pameistrystės schemą (mokykla, sektorinis centras ir darbdavys). Tai būtų naudinga visoms šalims: profesinio mokymo įstaigos veiksmingiau naudotų naujas technologijas, besimokantys asmenys galėtų jau mokymosi pradžioje įgyti darbo su šiuolaikiniais įrenginiais patirties, sumažėtų darbdavių nuogąstavimai, kad nepatyrę naujokai sugadins inventorių. Be to, sektoriniai praktinio mokymo centrai pagelbėtų įmonėms, neturinčioms mokymo programai būtinos įrangos.

Projekte DEVAPPRENT pabrėžiama, jog sektorinių praktinio mokymo centrų steigimas turi tiesioginį poveikį pameistrystei įgyvendinti ir plėtoti. Tačiau manoma, kad patyrusių mokytojų stoka ir negebėjimas mokymo procese sudaryti realių organizacinių ir ekonominių sąlygų gali tapti rimtomis kliūtimis šiems centrams sėkmingai veikti (Tūtlys, 2011).

Paprastesnė licencijavimo ir mokinių bei pameistrių priėmimo tvarka

Šiuo metu įmonės turi per mažai informacijos, nuo ko pradėti įgyvendinti pameistrystės programą. Dažniausiai įmonės, turinčios pameistrystės programų patirties, pirmiausiai kreipiasi į atitinkamą profesinio mokymo įstaigą ir kartu su ja sudaro individualų mokymo planą, tuomet besimokantis asmuo, profesinio mokymo įstaiga ir įmonė pasirašo trišalę sutartį. Keletas solidžių Lietuvos verslo įmonių bendradarbiauja su mokytojais iš Vokietijos ir kitų Europos valstybių (UAB „Arginta“, UAB „Intersurgical“, UAB „METEC“) ir vykdo nuodugnius mokymus pameistrystės forma, tačiau, neįgiję licencijos tokio mokymo teikimui, jos neturi teisės išduoti oficialaus mokymosi baigimo dokumento.

Įmonės, kurios priima mokinius praktiniam mokymui, neprivalo būti akredituotos, o didžiausia atsakomybė už tai, kad mokymasis darbo vietoje būtų vykdomas pagal tam tikrus reikalavimus, tenka profesinio mokymo įstaigoms.

Pažymėtina, kad Prekybos, pramonės ir amatų rūmai anksčiau akreditavo įmones mokymui darbo vietoje bei registravo praktinio mokymo sutartis, sudarytas tarp besimokančio asmens,

profesinio mokymo įstaigos ir įmonės, taip pat stebėjo mokymosi darbo vietoje kokybę. Tačiau šiuo metu jie tokių funkcijų nebevykdo. Projekte DEVAPPRENT buvo pasiūlyta, kad Prekybos, pramonės ir amatų rūmai galėtų imtis tarpininkaujančios įstaigos vaidmens ir padėti įmonėms bei profesinio mokymo įstaigoms spręsti administracinius pameistrystės klausimus (Saniter, 2012).

2. Patrauklumas ir profesinis orientavimas

Pameistrystės ir mokymosi darbo vietoje programų statuso gerinimas bei teigiamo pameistrystės ir mokymosi darbo vietoje įvaizdžio kūrimas ir prestižo kėlimas (tėvų ir mokinių auditorija)

Lietuvoje profesinio mokymo prestižas yra žemesnis nei bendrojo ugdymo ir aukštojo mokslo: vidurinio ugdymo lygmens profesinio mokymo programose mokosi tik 28,2 proc. mokinių ir tik 8 proc. mokinių, baigę vidurinio ugdymo programą, mokymąsi tęsia profesinio mokymo įstaigose (Lietuvos statistikos departamentas, 2013). Siekiant gerinti profesinio mokymo statusą ir įvaizdį, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija vykdo informavimo kampanijas, pabrėžiant dabartinį profesinio mokymo įstaigų mokymo bazės lygį ir mokymąsi realioje darbo vietoje. Pavyzdžiui, sektoriinių praktinio mokymo centrų atidarymui didelį dėmesį skyrė pagrindinės TV naujienų programos; per Lietuvos nacionalinę televiziją buvo transliuojama TV programa apie praktinio mokymo gerinimą „Tėvų klasė“. Populiariausiuose interneto portaluose dažnai pateikiama informacija apie profesinio mokymo įstaigų modernizavimą, viešinamos profesinio mokymo įstaigų absolventų sėkmės istorijos. Jau dvejus metus iš eilės visose pirminio profesinio mokymo įstaigose gegužės mėnesį vyksta atvirų durų diena ir apie tai plačiai skelbiama žiniasklaidos priemonėse. Taip pat pažymėtina, kad profesinio mokymo įstaigos reguliariai organizuoja karjeros dienas ir lankytojų dienas, per kurias šių įstaigų mokiniai savo bendraamžiams iš bendrojo ugdymo mokyklų pristato profesinio mokymo pranašumus.

Kita iniciatyva, kuri turėtų pagerinti ne tik profesinio mokymo, bet ir pameistrystės bei mokymosi darbo vietoje statusą, yra Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos bei įvairių ūkio sektorių atstovų sudarytos bendradarbiavimo sutartys (išsamesnė informacija pateikta 2 skyriuje).

Profesinio orientavimo ir konsultavimo gerinimas

Kalbant apie mokinių profesinį orientavimą privalomajame ugdyme, siūlomos tokios orientavimo paslaugos kaip ugdymas karjerai, informavimas ir konsultavimas. Išsamesnės informacijos apie orientavimo ir konsultavimo sistemą rasite nacionalinėje ataskaitoje apie profesinį mokymą Europoje. Gerinant bendrojo ugdymo mokyklų mokinių profesinį orientavimą ir konsultavimą, didelis dėmesys skiriamas profesiniam veiklinimui, kurį įgyvendinant bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai lankosi įmonėse ir susipažįsta su realiomis darbo vietomis. Šia priemone plačiai skatinama naudotis ir šiuo metu vykdomame nacionaliniame projekte, skirtame ugdymo karjerai ir stebėsenos modelio sukūrimui bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo srityse.

Siekiant įdiegti ir plėtoti pameistrystę būtina, kad įmonėse dirbtų specialiai parengti kvalifikuoti praktinio mokymo meistrai, turintys aukštą kvalifikaciją savo veiklos srityje ir pedagoginę kvalifikaciją, leidžiančią mokyti mokinius. 2007–2008 m. buvo vykdomas ESF remiamas projektas, skirtas praktinio mokymo meistrų parengimui. Projekto metu mokymuose dalyvavo apie 1000 praktinio mokymo meistrų įmonėse, jiems subsidijuotas atlyginimas už mokymą darbo vietoje (Tūtlys, 2011). Pasibaigus projektui ši veikla nebuvo pratęsta, tačiau ateityje planuojama pasinaudoti ESF parama ir toliau rengti praktinio mokymo meistrus įmonėse.

Mokymosi darbo vietoje programose praktinio mokymo vadovai iš profesinio mokymo įstaigos ir iš įmonės vykdo „dvigubą“ mokinių priežiūrą. Apie mokymosi darbo vietoje organizavimą skaitykite 4 skyriuje.

Formalios kvalifikacijos suteikimas baigus pameistrystės ir mokymosi darbo vietoje programas

Baigus šiame straipsnyje analizuojamas programas suteikiama formali kvalifikacija, tačiau pasitaiko atvejų, kai įmonės (pavyzdžiui, UAB „Arginta“, UAB „Intersurgical“, UAB „METEC“ ir kt.) organizuoja savo darbuotojams „neformalius“ pameistrystės kursus, kuriuos baigus formali kvalifikacija neįgyjama. Asmenys, siekiantys gauti formalią kvalifikaciją ir norintys, kad jų įgūdžiai bei kompetencijos būtų pripažinti, turi galimybę tai padaryti. Jie gali kreiptis į profesinio mokymo įstaigą, vykdančią atitinkamą programą ir įrodyti savo turimą patirtį. Profesinio mokymo įstaiga, įvertinusi įrodymus, pasiūlo asmeniui tolesnio mokymo kursus (jeigu jų reikia) ir įtraukia jį į asmenų, laikysiančių baigiamąjį egzaminą kompetencijų vertinimo institucijoje, sąrašą. Asmenims, sėkmingai išlaikiusiems egzaminą, profesinio mokymo įstaiga išduoda kvalifikacijos pažymėjimą (ateityje – profesinio mokymo diplomą).

Pameistrystės ir mokymosi darbo vietoje programų pasiūlos didinimas

Neaktualu.

Sisteminių pameistrystės schemų bei programų kūrimas ir išbandymas

Pameistrystės programų bandomasis projektas aprašytas 1 priede.

3. Valdymas

Valdymo ir teisinio reglamentavimo gerinimas

Įgyvendinant Jaunimo garantijų iniciatyvą, nacionalinės valdžios institucijos įsipareigojo peržiūrėti su pameistryste susijusius teisinio reglamentavimo dokumentus (profesinį mokymą reglamentuojančius įstatymus ir poįstatyminius aktus). Kaip jau minėta, pameistrystė į Profesinio mokymo įstatymą buvo įtraukta 2007 m., tačiau šiame įstatyme yra pateikti tik svarbiausi ir itin bendro pobūdžio teisiniai teiginiai. Formaliojo profesinio mokymo tvarkos aprašo (2010) skyrius, reglamentuojantis pameistrystės organizavimą, taip pat yra pernelyg bendras ir stokoja tikslesnių instrukcijų. Reikalavimai pameistrystės profesinio mokymo organizavimo formos sutartims ir jų turinys nustatyti Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu (Reikalavimai profesinio mokymo sutartims ir jų

registravimo tvarkos aprašas, 2010). Dabartinėje teisinėje bazėje nenumatyta jokių priemonių, skirtų paskatinti darbdavius organizuoti ir finansuoti pameistrystę. Daugiau informacijos apie mokymosi darbo vietoje organizavimo reikalavimus pateikta 4 skyriuje.

Šiuo metu nėra suderintos reglamentavimo ir valdymo sistemos, kuri užtikrintų pagrindines sąlygas pameistrystei įgyvendinti. Dėl to sunku įvertinti, kiek programų įgyvendinama pameistrystės forma. Tai, kartu su dėl netikslaus termino apibrėžimo kylančia problema, kai profesinio mokymo įstaigos taiko skirtingus pameistrystės kriterijus, sudaro kliūtis kokybės užtikrinimui, nes dalyvaujančių šalių funkcijos bei atsakomybė nėra tiksliai nustatytos.

Pažymėtina, kad 2013 m. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, siekdama išbandyti formalių profesinio mokymo programų įgyvendinimą, naudojant pameistrystės mokymo formą darbo rinkos mokymo centruose, ir remiantis šia patirtimi 2015 metais parengti rekomendacijas tolesniam pameistrystės programų administravimui bei įgyvendinimui, inicijavo nacionalinį bandomąjį pameistrystės projektą (išsamesnė informacija pateikta 1 priede).

Socialinių partnerių ir kitų suinteresuotųjų šalių dalyvavimas

Socialiniai partneriai ir kitos suinteresuotosios šalys yra patariamųjų organų (Lietuvos profesinio mokymo tarybos ir centrinio bei sektorinių profesinių komitetų) nariai, tačiau pameistrystė ir mokymosi darbo vietoje klausimai iki dabar nebuvo akcentuojami šių organų darbotvarkėje. Projektas DEVAPPRENT atskleidė, kad trūksta socialinio dialogo (ypač įmonės lygmenyje), darbdavių bei profesinių sąjungų atstovai neturi pakankamai atstovavimo galių ir išteklių, o jų interesai pameistrystės srityje nėra tokie akivaizdūs (Tūtlys, 2011).

Pastaraisiais metais, ypač po Europos pameistrystės aljanso starto, susidomėjimas pameistryste išaugo. Sprendžiant pameistrystės įgyvendinimo klausimus Lietuvoje buvo surengta keletas seminarų ir apskritojo stalo diskusijų. Juose valstybės ir verslo įmonių atstovai turėjo galimybę išreikšti savo pameistrystės organizavimo viziją, tačiau susidarė įspūdis, kad šiuose renginiuose dalyvavo tie patys verslininkai. Tai nereiškia, kad kitos įmonės nebuvo kviečiamos dalyvauti diskusijose – nors dažnai skundžiamasi ribota Vyriausybės parama, dauguma verslininkų nelabai domisi partnerystės vykdymo galimybėmis.

Nacionalinio politinio dialogo dėl pameistrystės ir mokymosi darbo vietoje inicijavimas tarp švietimo, užimtumo ir ūkio valstybinių įstaigų, socialinių partnerių, verslo įmonių, profesinio mokymo įstaigų ir tarpininkaujančių organizacijų

Pirmąjį 2013 m. pusmetį, rengiantis Lietuvos pirmininkavimui Europos Tarybai, Lietuvos valdžios institucijų (įskaitant Prezidento kanceliariją) susidomėjimas pameistryste išaugo, šia tema vyko diskusijos (pavyzdžiui, apskritojo stalo diskusija, vykusį 2013 m. liepos mėnesį Prezidento kanceliarijoje). Pastaraisiais metais pameistrystę reglamentuojančios nuostatos buvo įtrauktos į visus naujausius profesinio mokymo politinius dokumentus: Valstybinę švietimo 2013–2022 m. strategiją, Užimtumo didinimo 2014–2020 m. programą, Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo planą ir Profesinio mokymo plėtros 2014–2016 metų veiksmų planą. Šiuos dokumentus aptarė ir suderino svarbios valdžios institucijos ir suinteresuotosios šalys. Pavyzdžiui, penkiolika

organizacijų (valstybės įstaigos, socialiniai partneriai ir nevyriausybinės organizacijos) pasirašė bendradarbiavimo memorandumą dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo. Į Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo planą buvo įtrauktos priemonės, skirtos tobulinti pameistrystę reglamentuojančius teisės aktus ir išbandyti pameistrystės profesinio mokymo organizavimo formą darbo rinkos mokymo centruose.

Nors pastaruoju metu pastebimas suinteresuotųjų šalių susidomėjimas pameistrystės idėja, dar būtina pasiekti susitarimą dėl bendros pameistrystės sampratos ir šios mokymo formos vykdymo. Švietimo ir mokslo ministerija, Ūkio ministerija bei Socialinės apsaugos ir darbo ministerija dalyvauja politiniame dialoge, tačiau dėl skirtingų institucinių prioritetų jos pameistrystę traktuoja skirtingai.

2014 m. sausio mėn. Švietimo ir mokslo ministerija pasirašė bendradarbiavimo sutartį su Lietuvos viešbučių ir restoranų asociacija. Šia sutartimi verslas įsipareigojo dalyvauti rengiant profesinio mokymo programas ir teikti informaciją apie specialistų poreikį. Įgyvendinant sutartį bus sudarytos geresnės sąlygos organizuoti praktinį profesinį mokymą darbo vietoje (taip pat ir pameistrystės profesinio mokymo organizavimo forma) bei profesijos mokytojams mokytis iš ekspertų, dirbančių konkrečioje srityje. Tokių sutarčių sudarymas turi būti skatinamas, todėl Švietimo ir mokslo ministerija vysto bendradarbiavimą ir su kitais sektoriais (IT, aviacijos, statybos ir kt.).

Siekdami palengvinti pameistrystės diegimą, Švietimo ir mokslo ministeriją konsultavo du išoriniai patarėjai iš Jaunųjų profesionalų programos „Kurk Lietuvai“. Išnagrinėję pirmaujančių šalių gerosios patirties pavyzdžius, apklausę suinteresuotąsias šalis bei įvertinę Lietuvos švietimo sistemos ypatumus, verslo brandą ir darbo rinkos situaciją, patarėjai pasiūlė pameistrystės modelį. Pagal šį modelį turėtų būti tikslinami dokumentai, nustatantys pameistrystės įgyvendinimo tvarką.

Įmonių dalyvavimas formuojant ir peržiūrint mokymo turinį

Siekiant užtikrinti sistemingą socialinį dialogą mokymo programų rengime, prie Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro įsteigti patariamieji sektoriniai profesiniai komitetai.

Socialiniai partneriai bei įmonės atlieka svarbų ir aktyvų vaidmenį kuriant bei peržiūrint standartus, nacionalinio ir mokyklinio lygio profesinio mokymo programas. Informacija apie profesinio mokymo programų bruožus pateikiama nacionalinėje ataskaitoje apie profesinį mokymą Europoje.

Šiuo metu rengiama keturiasdešimt nacionalinio lygmens modulių programų, kurios padės liberalizuoti profesinio mokymo sistemą – studentai neprivalės baigti visos programos, tačiau galės pasirinkti konkrečius modulius. Programas rengia profesinio mokymo programų ekspertai, dėstytojai ir verslo įmonių atstovai, konsultuojantis su sektoriniais profesiniais komitetais. Tikimasi, kad modulinės programos puikiai tiks pameistrystės modeliui ir padės profesinį mokymą padaryti kur kas lankstesnį ir patrauklesnį tiek besimokantiejiems, tiek verslo įmonėms.

4. Mokymosi darbo vietoje ir pameistrystės kokybės užtikrinimas

Kokybiškų mokymosi rezultatų užtikrinimas

Pameistrystės programos nėra plačiai paplitusios, todėl dar nenustatyti išsamūs mokymo darbo vietoje kokybės užtikrinimo reikalavimai. Suformuluoti tik bendrieji teiginiai: 1) pagal formaliojo profesinio mokymo tvarką reikalaujama, kad pameistris darbo vieta, technologinė įranga ir kt. atitiktų profesinio mokymo programos reikalavimus; 2) Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme nustatyta, kad pagal profesinio mokymo programą dirbantys pedagogai turi būti baigę pedagoginių ir psichologinių žinių kursą.

Kalbant apie mokymąsi darbo vietoje profesinio mokymo programose, įgyvendinamose profesinio mokymo įstaigose, mokymosi darbo vietoje tikslai, temos ir valandų paskirstymas kiekvienai temai yra nustatyti mokymo programoje. Profesinio mokymo įstaiga ir įmonė vadovaujasi šia informacija, siekdamas užtikrinti geros kokybės mokymosi rezultatus.

Įmonės atsakomybė už mokymąsi darbo vietoje apibrėžiama trišalėje sutartyje, kurią sudaro besimokantis asmuo, mokymo įstaiga ir įmonė. Reikalavimas pasirašyti tokią sutartį yra nustatytas švietimo ir mokslo ministro įsakymu, pasiūlant trišalės sutarties formą. Sutartis įgalioja mokymo įstaigą teikti metodinę pagalbą ir besimokančiam asmeniui, ir įmonei. Mokymo įstaiga taip pat prisiima atsakomybę už programos reikalavimų, susijusių su praktiniu mokymu, vykdymą. Pasirašęs sutartį besimokantis asmuo privalo dalyvauti įmonėje vykstančiuose praktinio mokymo užsiėmimuose, pranešti, jeigu negali atvykti, laikytis saugos, sveikatos ir kitų reikalavimų bei įmonės vidaus tvarkos nuostatų, atsakingai elgtis su įmonės nuosavybe ir prireikus atlyginti padarytą turtinę žalą. Įmonės atsakomybė apima besimokančio asmens instruktavimą darbo saugos klausimais, užduočių suformulavimą ir mokymuisi reikalingos darbo vietos bei įrangos suteikimą, taip pat praktinio mokymo vadovo paskyrimą iš patyrusių įmonės darbuotojų. Be to, sutartyje nustatyta, kad įmonė negali atitraukti besimokančio asmens nuo jo pagrindinių praktinio mokymo užduočių vykdymo ir privalo jam sumokėti už savarankiškai atliekamas pavestas užduotis gaminant prekinę produkciją arba mokamų paslaugų teikimą; prireikus turi būti sudaryta ir darbo sutartis. Profesinio mokymo įstaigos paskirtas praktinio mokymo vadovas prižiūri mokymąsi darbo vietoje. Jis reguliariai susisiečia ir (arba) aplanko besimokantį asmenį įmonėje.

Darbo vietoje besimokantis asmuo ir jo praktinio mokymo vadovas (įmonės atstovas) pildo praktinio mokymo dienyną, kuriame įvertinamos kasdienės užduotys, o pasibaigus praktikai įrašomas baigiamasis praktikos įvertinimas. Praktinio mokymo dienyno forma tvirtinama švietimo ir mokslo ministro įsakymu, jį spausdina Švietimo aprūpinimo centras.

Standartų ir vertinimo metodų kūrimas

Profesinio mokymo programos, kuriose apibrėžtos mokymosi darbo vietoje temos ir mokymosi rezultatų vertinimo kriterijai, rengiamos vadovaujantis standartais (šiuo metu – profesinio rengimo standartais, o ateityje – profesiniais standartais). Atskiri standartai ir vertinimo nuostatos mokymuisi darbo vietoje nėra taikomi.

Valstybinio finansavimo susiejimas su kokybės standartais - neaktualu.

Kompetencijų ir kvalifikacijų patvirtinimas bei pripažinimas

Mokymosi darbo vietoje metu įgytus mokymosi rezultatus vertina praktinio mokymo vadovas (įmonės atstovas), kuris vertinimo išvadas rašo į praktinio mokymo dienyną. Dienyną ir vertinimą vėliau patvirtina profesinio mokymo įstaigos mokytojai. Sėkmingas mokymosi darbo vietoje (praktikos) programos baigimas yra vienas iš reikalavimų, norint laikyti baigiamąjį kvalifikacijos egzaminą: tiems asmenims, kurie neatliko 1/3 praktikos programos dalies ar neįvykdė praktikos programos reikalavimų, baigiamojo kvalifikacijos egzamino laikyti neleidžiama.

Pameistrystės ir mokymosi darbo vietoje programų kreditų sistemos sukūrimas

Neaktualu.

C. Pagrindiniai analizuojamų programų stiprybės ir trūkumai

Mokymasis darbo vietoje integruotas į visas Lietuvoje siūlomas profesinio mokymo programas, nacionalinės valdžios institucijos yra įsipareigojusios toliau skatinti mokymąsi darbo vietoje bei pameistrystę.

Svarbi paminėtina stiprybė yra glaudus profesinio mokymo įstaigų ir verslo įmonių bendradarbiavimas. Trečdalis pirminio profesinio mokymo įstaigų yra viešosios įstaigos, o jų akcininkės – įmonės. Kadangi įmonių atstovai dalyvauja rengiant ir atnaujinant mokyklų lygmens profesinio mokymo programas ir organizuojant mokymąsi darbo vietoje, dauguma profesinio mokymo įstaigų turi savo verslo partnerių tinklą, kuriuo galima pasinaudoti norint įgyvendinti profesinį mokymą pameistrystės forma. Perėjimas prie modulinį profesinio mokymo programų ir sektorinių praktinio mokymo centrų infrastruktūros kūrimas gali būti laikomi esamos politikos ir iniciatyvų stiprybe, galinčia paspartinti pameistrystės įgyvendinimą. Labai tikėtina, kad tam tikri programų moduliai bus patrauklūs pameistrystei ir mokymuisi darbo vietoje; sektorinių praktinio mokymo centrų paslaugomis gali pasinaudoti verslo įmonės, norinčios dalyvauti pameistrystės programose, tačiau neturinčios materialinės bazės, atitinkančios mokymo reikalavimus, nustatytus profesinio mokymo programoje.

Pagrindinis pameistrystės programų Lietuvoje trūkumas yra nepakankamas jų pripažinimas. Kadangi nėra tikslaus pameistrystės apibrėžimo ir trūksta šios mokymo formos įgyvendinimo schemos bei pasidalijimo atsakomybėmis aiškumo, programos, kurios būtų pripažintos tradicinės pameistrystės programomis, nėra sistemingai įgyvendinamos. Siekiant išspręsti šią problemą, peržiūrima teisinio reglamentavimo sistema, remiantis pameistrystės profesinio mokymo organizavimo formos išbandymo rezultatais, bus parengtos politinės rekomendacijos.

Tenka pripažinti dar vieną silpnybę – trūksta finansinio mechanizmo įmonių išlaidoms kompensuoti. Pameistrystės programų vykdymui reikia nemažai išlaidų, tuo tarpu Lietuvos versle vyrauja smulkios ir vidutinės įmonės, kurios negali atitraukti darbuotojų nuo jų tiesioginių pareigų, kad šie mokytų pameistrius; besimokantiejiems reikia sumokėti už darbą, be to, jie nebūtinai liks dirbti įmonėje baigę mokslus. Taigi, svarbu sukurti finansinį mechanizmą, skatinantį verslo įmones

išmėginti pameistrystę. Puikios iniciatyvos ėmėsi Jaunųjų profesionalų programos „Kurk Lietuvai“ konsultantai. Jie sukūrė modelį, kuriame, siekiant priversti verslo įmones į pameistrystės programas, naudojama socialinio draudimo mokesčio lengvata. Pagal šį modelį Vyriausybė turėtų subsidijuoti pameistrystės pradžią, tačiau verslo įmonei įgijus praktinės patirties, subsidijos būtų teikiamos pagal formulę $n + 1$, t. y. įmonei kasmet priimant vis daugiau pameistrių. Subsidija padengtų socialinio draudimo mokesť, mokamą už pameistrį ir meistrą, tačiau mokesčių lengvatos priklausytų tik tuo atveju, jei pameistrai sėkmingai įgytų formalią kvalifikaciją. Ateityje paaiškės, ar šis mechanizmas bus įtrauktas į profesinio mokymo sistemą, tačiau akivaizdu, kad nesuteikus finansinių lengvatų pameistrystė kaip mokymo forma Lietuvoje bus taikoma tik pavieniais atvejais.

D. Išvados

Lietuvoje profesinio mokymo sistemos prestižas iki šiol buvo menkas ir, nors dalyvavimas pirminio profesinio mokymo programose pastaraisiais metais išaugo, dauguma besimokančiųjų renkasi bendrojo ugdymo ir aukštojo mokslo įstaigas. Siekdama pakeisti situaciją, Vyriausybė ėmėsi keleto iniciatyvų, kurių tikslas – profesinį mokymą padaryti patrauklesniu ir pagerinti jo kokybę bei svarbą, dėmesį ypač sutelkiant į mokymosi darbo vietoje kokybę. Viena iš tokių skatinimo priemonių – pameistrystės mokymo forma.

Pameistrystės sąvoka į profesinį mokymą reglamentuojančius teisės aktus buvo įtraukta neseniai, priėmus naują Profesinio mokymo įstatymo redakciją 2007 metais. Tačiau įstatymas paliko per daug erdvės individualioms interpretacijoms ir tai nepadėjo skatinti pameistrystės, todėl profesinio mokymo įstaigose galima rasti vos keletą programų, kurios įgyvendinamos pameistrystei artima forma. Pastaruoju metu Lietuvoje gerokai pasikeitė politiniai prioritetai pameistrystės srityje – tai patvirtina nacionalinio lygmens politinis dialogas, strateginiai dokumentai, nacionalinis bandomasis pameistrystės projektas ir esamų teisės aktų peržiūra.

Profesinio mokymo įstaigos ir darbdaviai pagrindinėmis pameistrystės plėtojimo kliūtimis nurodo teisės aktų trūkumus ir finansinių mechanizmų stoką. Taip pat labai svarbu gerinti įmonių ir socialinių partnerių informuotumą apie pameistrystės ir mokymosi darbo vietoje naudą.

1 priedas

Informacijos šaltiniai

Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras (2012). Profesinis mokymas Lietuvoje. Prieiga internete <http://www.kpmc.lt/refernet/wp-content/uploads/2013/05/2012-prof-mokymo-pranesimas.pdf/> [žiūrėta 2014-05-28].

Lietuvos Respublikos Seimas (1991). Švietimo įstatymas (paskutinė įstatymo redakcija 2011-03-17, Nr. XI-1281). Valstybės žinios, 2011, Nr. 38-1804. Prieiga internete http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=458774&p_tr2=2/ [žiūrėta 2014-05-28].

Lietuvos Respublikos Seimas (1997). Profesinio mokymo įstatymas (paskutinė įstatymo redakcija 2011-06-22, Nr. XI-1498). Prieiga internete http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=457697&p_tr2=2/ [žiūrėta 2014-05-28].

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2013). Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2013 m. gruodžio 16 d. įsakymas Nr. A1-692 „Dėl jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo plano patvirtinimo“, 2013-12-27, Nr. 134-6863. Prieiga internete http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=463301&p_tr2=2/ [žiūrėta 2014-05-28].

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija (2011). Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 13 d. įsakymas Nr. V-1264 „Dėl 2011-13 metų bendrųjų profesinio mokymo planų patvirtinimo“. Valstybės žinios, 2011-07-21, Nr. 93-4427. Prieiga internete http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_e?p_id=404012&p_query=&p_tr2=2/ [žiūrėta 2014-05-28].

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija (2012). Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. kovo 15 d. įsakymas Nr. V-482 „Dėl Formaliojo profesinio mokymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 2012-03-24, Nr. 35-1734. Prieiga internete http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_e?p_id=420810&p_query=&p_tr2=2/ [žiūrėta 2014-05-28].

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija (2012). Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. lapkričio 8 d. įsakymas Nr. V-1549 „Dėl profesinio mokymo dienyno ir praktikos dienyno formų patvirtinimo“. Valstybės žinios, 2012-12-05, Nr. 140-7204. Prieiga internete http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=438636&p_tr2=2/ [žiūrėta 2014-05-28].

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2010). Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2010 m. balandžio 13 d. įsakymas Nr. V-512/A1-142 „Dėl reikalavimų profesinio mokymo sutartims ir jų registravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Valstybės žinios, 2010-04-17, Nr. 44-2141. Prieiga internete http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=369939&p_tr2=2/ [žiūrėta 2014-05-28].

Lietuvos Respublikos Vyriausybė (2013). Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. rugsėjo 25 d. nutarimas Nr. 878 „Dėl Užimtumo didinimo 2014–2020 metų programos patvirtinimo“. Valstybės žinios, 2013, Nr. 105-5154. Prieiga internete http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=456810&p_tr2=2/ [žiūrėta 2014-05-28].

Saniter, A.; Tūtlys, V. (2012). Implementation and development of apprenticeship in the vocational education and training system of Lithuania. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla. Prieiga internete http://www.adam-europe.eu/prj/7158/prd/14/1/9d_book_EN.pdf/ [žiūrėta 2014-05-28].

Statistikos departamentas (2013). Švietimas 2012. Vilnius: Statistikos departamentas. Prieiga internete http://osp.stat.gov.lt/services-portlet/publication-file/4906/20_Svietimas_2012.pdf/ [žiūrėta 2014-05-28].

Tūtlys, V. (2011). Preconditions for the development of apprenticeship in the VET system of Lithuania. Prieiga internete http://www.adam-europe.eu/prj/7158/prd/2/2/1_Preconditions_Lithuania.pdf/ [žiūrėta 2014-05-28].

2 priedas

1 lentelė. Pameistrystės bei pameistrystei artimų mokymo formų ir mokymosi darbo vietoje programų apibendrinimas

Schema ir ją įgyvendinanti įstaiga	Schemos apžvalga	Veiksmingumas ir įvertinimas
<p>Pameistrystės profesinio mokymo organizavimo formos išbandymas darbo rinkos mokymo centruose (Vilniaus Jeruzalės darbo rinkos mokymo centras (koordinadorius), Vilniaus Žirmūnų darbo rinkos mokymo centras, Panevėžio darbo rinkos mokymo centras, Klaipėdos profesinio mokymo ir reabilitacijos centras).</p>	<p>Dalyvių skaičius (2013–2014 m.): 900.</p> <p>Reikalavimai stojančiųjų išsilavinimui ir (arba) kvalifikacijai: vidurinis (ISCED 3) išsilavinimas.</p> <p>Sektoriai ir (arba) profesijos: sveikatos priežiūra, apskaita, apželdinimas, miško ruošą, mechanika, logistika, paslaugos.</p> <p>Finansavimas: ESF (mokymo išlaidos), pameistrystės programą įgyvendinančios įmonės (išlaidos, susijusios su mokymu įmonėse).</p> <p>Gali būti suteikta formali kvalifikacija, nenurodant, kad ji buvo įgyta pameistrystės forma.</p> <p>Rezultatai: iki šiol – 100 proc. baigimo rodiklis.</p>	<p>Schema pradėta vykdyti 2013 m. lapkričio mėn., todėl jos veiksmingumą vertinti dar anksti. Vis dėlto keletą įžvalgų galima pateikti jau dabar, ankstyvajame bandomojo projekto etape.</p> <p>1. Šiame bandomajame projekte dalyvauja daug socialinių partnerių, įskaitant stiprius pramonės sektoriuje pirmaujančius darbdavius (daugiau negu 100 įmonių). Prognozuojama, kad pasibaigus bandomajam etapui, šie darbdaviai bus pagrindiniai pameistrystės programų vartotojai, todėl jų dalyvavimas bandomajame projekte labai svarbus.</p> <p>2. Darbo rinkos mokymo centrai siūlo tik trumpas (iki vienerių metų) profesinio mokymo programas, daugiausia pritaikytas asmenims, kurie jau dirba ir siekia įgyti formalią kvalifikaciją. Tai pasakytina ir apie asmenis, dalyvaujančius bandomajame projekte.</p> <p>Projekto koordinadorius nurodė, kad be 900 mokinių, įtrauktų į bandomąjį projektą, įmonės jau pareiškė pageidavimą tokius mokymus organizuoti dar ne mažiau kaip 2 500 asmenų.</p>
<p>Vilniaus geležinkelio transporto ir verslo paslaugų mokykla</p>	<p>Dalyvių skaičius (2013–2014 m.): 115.</p> <p>Reikalavimai stojančiųjų išsilavinimui ir (arba) kvalifikacijai: pagrindinis (ISCED 2) arba vidurinis (ISCED 3) išsilavinimas, atsižvelgiant į programą.</p> <p>Sektoriai ir (arba) profesijos: lokomotyvo mašinistas.</p> <p>Finansavimas: programai neskiriamas atskiras</p>	<p>Pagrindinė socialinė mokyklos partnerė yra valstybės valdoma įmonė AB „Lietuvos geležinkeliai“. Pameistriai sudaro su mokykla ir AB „Lietuvos geležinkeliai“ trišalę sutartį, tačiau už darbą jiems nemokama. Buvo atvejų, kai perspektyviausi pameistriai gavo darbdavio stipendiją.</p> <p>Pasirinkę trejų metų trukmės programą, pameistriai pirmaisiais mokslo metais mokosi tik mokykloje, o antraisiais ir trečiaisiais tris dienas per savaitę praleidžia mokykloje (bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo dalykai) ir dvi dienas</p>

	<p>finansavimas, ji finansuojama naudojant tą patį pirminio profesinio mokymo finansavimo mechanizmą kaip ir kitos mokyklos. Mokymo darbo vietoje išlaidas padengia įmonė.</p> <p>Suteikiama formali kvalifikacija (ISCED 3 arba 4).</p> <p>Rezultatai: labai didelis įsitvirtinimo darbo rinkoje rodiklis.</p>	<p>– depe. Trečiaisiais mokslo metais paskutines penkiolika savaičių pameistriai praleidžia tik depe (atliekama praktika).</p> <p>Pasirinkus vienerių metų trukmės programą, pirmasis semestras praleidžiamas mokykloje, o antrąjį semestrą trys dienos per savaitę praleidžiamos mokykloje (bendrieji ir profesinio mokymo dalykai) ir dvi dienos – depe. Paskutinės aštuonios savaitės praleidžiamos tik depe (atliekama praktika).</p> <p>Kiekvienų mokslo metų pradžioje mokykla ir AB „Lietuvos geležinkeliai“ susitaria dėl pameistrių skaičiaus, terminų, funkcijų ir kt.</p> <p>Pameistrius prižiūri profesijos mokytojai, praktikos vadovai ir instruktoriai iš AB „Lietuvos geležinkeliai“.</p> <p>AB „Lietuvos geležinkeliai“ atstovai aktyviai dalyvauja atnaujinant mokymo programas.</p>
<p>Amatų mokykla „Sodžiaus meistrai“</p>	<p>Dalyvių skaičius (2013–2014 m.): 54.</p> <p>Reikalavimai stojančiųjų išsilavinimui ir (arba) kvalifikacijai: pradinis (ISCED 1) ir pagrindinis (ISCED 2) išsilavinimas.</p> <p>Sektoriai ir (arba) profesijos: dailidė, stogdengys, konditeris, virėjas.</p> <p>Finansavimas: valstybė, studentai (790 Lt per metus už mokymo priemones), privatus finansavimas.</p> <p>Suteikiama formali kvalifikacija (ISCED 3).</p> <p>Rezultatai: didelis įsitvirtinimo darbo rinkoje rodiklis.</p>	<p>Ko gero, tai vienintelė pameistrystei artima forma įgyvendinama programa, atitinkanti tikslesnį pameistrystės apibrėžimą. Mokymo grafikas toks: dvi savaitės mokykloje, dvi savaitės – įmonėje.</p> <p>Mokykla yra viena iš nedaugelio privačių Lietuvos profesinių mokyklų. Ji bendradarbiauja su seniausiais veikiančiais Prancūzijos amatininkų asociacija „Les Compagnons du Devoir“, vykdančia pameistrystės programas. Programoje dalyvaujantys socialiniai partneriai yra labai stiprūs, pameistrius moko geriausi tam tikroje srityje dirbantys ekspertai.</p> <p>Mokyklos atstovai išreiškė susirūpinimą, kad po mokymo baigimo išduotame kvalifikacijos pažymėjime nėra nurodyta, kad mokytasi pameistrystės forma.</p>
<p>Darbo patirtis pirminio profesinio mokymo srityje (pagrindinio, vidurinio ir povidurinio</p>	<p>Dalyvių skaičius (2013–2014 m.): apie 15 000.</p> <p>Reikalavimai stojančiųjų išsilavinimui ir (arba)</p>	<p>1. Socialiniai partneriai dalyvauja sudarant naujų kvalifikacijų, profesinių standartų ir profesinio mokymo programų turinį, taip pat vertinant, ar profesinio mokymo programos atitinka darbo</p>

<p>neaukštojo mokymosi lygmenys)</p>	<p>kvalifikacijai: pradinis (ISCED 1), pagrindinis arba vidurinis (ISCED 2–3) išsilavinimas.</p> <p>Sektoriai ir (arba) profesijos: visi.</p> <p>Finansavimas: valstybė, studentai.</p> <p>Suteikiama formali kvalifikacija (ISCED 3).</p> <p>Rezultatai: sėkmingai programą baigusiems absolventams išduodamas profesinio mokymo pažymėjimas, užtikrinantis lengvesnį patekimą į darbo rinką.</p>	<p>rinkos poreikius bei organizuojant praktinį mokymą.</p> <p>2. 8–15 savaičių (apie 25 proc. viso laiko, skirto profesiniams dalykams mokytis) praleidžiama įmonėje arba mokyklos dirbtuvėje, kurioje imituojamos darbo vietos sąlygos. Nustatytas teisinis reikalavimas, kad besimokantis asmuo, profesinio mokymo įstaiga ir įmonė sudarytų trišalę sutartį dėl mokymosi darbo vietoje organizavimo. Mokymosi darbo vietoje programos dalis dažniausiai priklauso nuo programos. Pasitaiko atvejų, kai profesinio mokymo įstaigos mokymuisi darbo vietoje nusprendžia skirti vieną arba daugiau dienų per savaitę (pavyzdžiui, viešbutyje, statybos aikštelėje ir kt.), pradedant nuo pirmųjų mokslo metų, kitais atvejais mokymasis darbo vietoje gali trukti tik 8–15 savaičių paskutiniaisiais mokslo metais. Kai kurios profesinio mokymo įstaigos įsteigia grožio ar floristikos studijas, kuriose mokiniams organizuojamas praktinis mokymas. Šiose studijose siūlomos paslaugos ir produktai klientams, taigi studentams sudaromos realios mokymosi darbo vietoje sąlygos. Gana dažnai profesinio mokymo įstaigos įsteigia mokyklos įmones, viešbučius ir pan., kurie taip pat naudojami kaip darbo vietos mokinių praktiniam mokymui. Pavyzdžiui, VšĮ Alantos technologijos ir verslo mokykla valdo apie 49 proc. UAB „Alantos agroservisas“ akcijų. Bendrovė teikia paslaugas ir gamina žemės ūkio produktus, todėl mokiniai gali dirbti mėsos kombinate, parduotuvėse arba mokymo dirbtuvėse, kurios priklauso bendrovei. Nors ši schema turi keletą teigiamų aspektų ir galėtų atitikti Lietuvoje vartojamą pameistrystės apibrėžtį, tačiau sunku įvertinti jos veiksmingumą.</p>
--------------------------------------	--	---